

покарання не відповідає своїй ефективності у вирішенні проблем злочинності, а також не відповідає одній з головних своїх переваг, таких як економія витрат. Замість цього, варто спрямовувати ресурси на інші методи правопорядку та реабілітації засуджених, які можуть бути більш результативними в подоланні злочинності та зменшенні бюджетних витрат.

Список використаних джерел:

1. Шкута О.О. Теоретико-правовий аналіз поняття «Пенітенціарна система». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, м. Херсон, 2017 р. URL: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc30/part_2/16.pdf
2. Мороз В.М., Неледва Н.В. Смертна кара в Сполучених Штатах Америки. *Закарпатські правові читання* : мат. II Всеукраїнської наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів (29-30 квітня 2010 року, м. Ужгород). URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/22964/1/СМЕРТНА%20КАРА%20В%20СПОЛУЧЕНИХ%20ШТАТАХ%20АМЕРИКИ.pdf>
3. Страхов М., Солодовнік І.З історії прийняття Кримінального кодексу Японії 1907 року. *Вісник університету внутрішніх справ*. Харків, 1999р., с.6 URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/4523/1/Straxov_69.pdf
4. Кримінальний кодекс Китайської Народної ,5-а сесія Всекитайських зборів народних представників шостого скликання 14 березня 1997 року. URL: <https://chinahelp.me/criminal/ugolovnyj-kodeks-kitajskoj-narodnoj-respubliki>

«БАНДИТИЗМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»

Жолоб Ю.О.,
*здобувачка вищої освіти 3 курсу 1 групи
відділення підготовки студентів денної
форми навчання інституту права та безпеки
Одеського державного університету
внутрішніх справ*

Кулик Л.М.,
*к.ю.н., доцент, доцент кафедри
кримінального права та кримінології,
Одеського державного університету
внутрішніх справ
м. Одеса*

Воєнний стан завжди створює специфічні умови для розвитку суспільства, переплітаючи елементи нестабільності та загрози безпеці. Ситуації, пов'язані з воєнним станом, не лише викликають зміни у

політичному ландшафті, але й мають глибокий вплив на соціальні, економічні та правові аспекти життя суспільства. В контексті чого особливу увагу привертає бандитизм – прояв злочинності, який може активно процвітати в умовах воєнного стану. Цей феномен не тільки ставить під сумнів стійкість правопорядку, але й породжує важливі питання щодо безпеки громадян та стабільності в країні.

Актуальність вивчення взаємозв'язку між бандитизмом і воєнним станом на сьогодні надзвичайно висока, оскільки світ стикається з численними конфліктами та геополітичними напруженнями. Воєнні конфлікти в різних частинах світу, чи то через внутрішні протиріччя, чи зовнішні загрози, мають великий вплив на стан суспільства та безпеки громадян. Тому виникає необхідність дослідження та розуміння причин, механізмів та наслідків зростання бандитизму в умовах воєнного стану. Детальне осмислення цих аспектів може сприяти розробці ефективних стратегій запобігання та контролю над злочинністю в найбільш напружені періоди суспільного життя.

Революційні зміни в соціально-економічній сфері, що відбулися в Україні на початку 90-х років, призвели до трансформації не тільки у способі функціонування суспільства та розвитку ринкових відносин, але й спричинили значущі негативні наслідки, визначені як зворотний бік демократизації. В умовах соціальної нестабільності та зубожіння значної частини населення, при одночасному концентруванні значних капіталів в окремих осіб в Україні, виник спалах загально кримінальної насильницької злочинності, включаючи бандитизм. Ці явища розгорталися на тлі ослаблення діяльності правоохоронних органів через їх низьке матеріальне забезпечення, масові кампанії дискредитації працівників правоохоронних органів у засобах масової інформації, а також внаслідок державно-політичних конфліктів у вищих ешелонах управління країною [1].

До прийняття в 2001 році чинного Кримінального кодексу України, бандитизм розглядався як злочин проти держави, але після введення в дію чинного кодексу зазначені протиправні дії були включені до складу злочину «бандитизм» (стаття 257), який увійшов у розділ IX Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки. Згідно зі статтею 257 Кримінального кодексу України, бандитизм визначається як організація озброєної банди з метою нападу на підприємства, установи, організації чи окремих осіб, а також участь у такій банді або у вчинюваному нею нападу [2].

Термін «банда» визначається як організована стійка озброєна група з двох чи більше осіб, що попередньо об'єдналися для здійснення нападів на громадян або організації. Банда може формуватися з метою вчинення одного конкретного кримінального правопорушення, але це передбачає докладну підготовку нападу. Від інших організованих груп банда відрізняється наявністю озброєння та протиправною метою. Озброєність визначається як наявність зброї хоча б у одного з членів банди, інформованість про це інших членів. Напад означає дії, спрямовані на досягнення злочинного результату шляхом застосування насильства над потерпілим або створення реальної загрози його негайного застосування, і, як правило, планується.

Як слушно зазначають Н.В. Марущак та І.В. Назаренко, бандитизм – це серйозне кримінальне правопорушення, яке вирізняється великою суспільною небезпечністю. Його характер визначається кількома ключовими факторами. По-перше, дії озброєних банд належать до найнебезпечніших проявів організованої злочинності, оскільки вони можуть ставити під загрозу життя та здоров'я людей – найвищі цінності у суспільстві. По-друге, діяльність банд є постійною, створюючи загрозу для життя, здоров'я та власності окремих осіб, а також порушуючи громадську безпеку та спричиняючи загальній неспокійності [3, с. 77].

Сучасні умови в Україні та криміногенна обстановка в державі підтверджують, що хоча кількість зареєстрованих випадків бандитизму не показує різкого зростання, ситуація в цій сфері все ще залишається серйозною. Це свідчить про необхідність визнання мети загальної превенції та посилення покарань за бандитизм як пріоритету у вирішенні проблеми. Суворі санкції, такі як тривале позбавлення волі, не тільки сприяють досягненню спеціальної мети запобігання, але також мають загально превентивний вплив на інших, стримуючи їх від скоєння подібних кримінальних правопорушень [4, с. 238]. Таким чином, попередження бандитизму вимагає системних заходів та ефективної кримінальної політики з метою не лише покарання винних, але й запобігання подібним злочинам у майбутньому.

Бандитизм в умовах воєнного стану є особливо тяжким злочином, який становить загрозу для безпеки суспільства та держави. У таких умовах суб'єкти цього кримінального правопорушення можуть використовувати воєнний стан для посилення своєї злочинної діяльності, а також для скоєння інших кримінальних правопорушень, таких як тероризм, контрабанда, розбій.

Умови воєнного стану створюють додаткові можливості для вчинення таких категорій кримінальних правопорушень, оскільки:

- знижується ефективність діяльності правоохоронних органів, що ускладнює виявлення та припинення протиправної (бандитської) діяльності;
- зростає рівень соціальної нестабільності та напруженості, що створює сприятливі умови для формування бандитських груп;
- зменшується контроль за обігом зброї та боєприпасів, що робить доступнішою для бандитів зброю та інші засоби насильства.

У зв'язку з цим, попередження бандитизму в умовах воєнного стану є одним із пріоритетних завдань для правоохоронних органів. Для цього необхідно: посилити контроль за обігом зброї та боєприпасів; заходи щодо виявлення та припинення бандитської діяльності; покращити співпрацю правоохоронних органів з громадськістю та іншими органами державної влади.

На підставі аналізу санкції статті 257 Кримінального кодексу України щодо бандитизму можна зробити наступні висновки.

Вважаємо, що мінімальна межа основного покарання за бандитизм у розмірі п'яти років позбавлення волі є недостатньою для досягнення цілей загальної превенції. Це пояснюється тим, що така мінімальна межа покарання є нижчою від мінімальної межі покарань, встановлених за окремі види злочинів, що охоплюються злочинною діяльністю банди. Так, вчинення

розбою в умовах воєнного або надзвичайного стану карається позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років із конфіскацією майна.

Обов'язкове додаткове покарання у виді конфіскації майна за вчинення бандитизму суперечить положенням Загальної частини КК, оскільки бандитизм не обов'язково є корисливим кримінальним правопорушенням.

Для усунення зазначених недоліків санкції статті 257 КК пропонується внести такі зміни: підвищення мінімальної межі основного покарання за бандитизм до восьми років позбавлення волі; доповнення санкції статті 257 КК вказівкою на те, що конфіскація майна має застосовуватися лише у випадках вчинення бандитизму з корисливих мотивів. Такі зміни будуть сприяти досягненню цілей покарання за бандитизм, а також уніфікують санкцію статті 257 КК з положеннями Загальної частини КК.

Список використаних джерел:

1. Єпринцев П. С. Генезис становлення та розвитку кримінальної відповідальності за бандитизм. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 4. С.150-155.

2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст.131

3. Марущак Н. В., Назаренко І. В. Особливості призначення покарання за бандитизм. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2023. Випуск 3 (50). С. 75-79.

4. Докучаєва В. Бандитизм як злочинне діяння, що характеризується особливою суспільною небезпечністю. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. №5. С. 237-239.

«РОЗСЛІДУВАННЯ НАСИЛЬНИЦЬКОГО ЗНИКНЕННЯ ЛЮДЕЙ ПОВ'ЯЗАНЕ З ВІЙСЬКОВОЮ АГРЕСІЄЮ»

Задорожня І.І.,
курсант 4 курсу ННППФППП
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
м. Дніпро

Павлова Н.В.,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри
криміналістики та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
м. Дніпро

Насильницьке зникнення людей є злочином, який став пов'язаний зі сферою збройних конфліктів або війн, а також у ситуаціях, пов'язаними з нерегульованими територіями, де переважає відсутність правової системи і